

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

139:4 • 2019

Själv citering och självplagiat

Fusk är ett växande problem, inte enbart bland studenter utan även inom forskarvärlden. Det förekommer i alla möjliga sammanhang, från ringa manipulering av forskningsresultat till ren plagiering och stöld av vad andra skrivit och kommit fram till. Inom bibliometrin, statistisk analys av publikationer såsom böcker och artiklar, stormar det rejält just nu. Anledningen är en nyligen publicerad undersökning av John Ioannidis, Stanforduniversitetet, specialist på så kallad meta-studier, det vill säga forskning om forskning.¹

John Ioannidis kan nämligen visa hur systemet med citeringsdatabaser, vilket används av de flesta högskolor och universitet, manipuleras av oseriösa forskare. En citeringsdatabas analyserar hur ofta en forskare och forskarens resultat refereras till i fotnoter av kollegor. Han har nu upptäckt att en mängd okända forskare hamnar på samma citeringsnivå som Nobelpristagare och andra världsledande forskare. Detta sker genom att de antingen på egen hand eller i grupp systematiskt hänvisar till sig själva/gruppen. På det viset lyckas dessa erhålla en hög rankning som inte motsvarar deras faktiska position på forskningsområdet.

Denna form av extrem själv citering – citering avser här, som nämnts, hänvisning i noter, och inte, vilket vi kanske främst associerar till, direkta citat i löpande text – komprometterar bibliometrin, påpekar Ioannidis i en intervju i den högt ansedda tidskriften *Nature*. Eftersom dylika rankninglistor kan spela roll vid tillsättande av tjänster, är det allvarligt när systemet missbrukas, lägger han till.²

1. John Ioannidis, "A standardized citation metrics author database annotated for scientific field" August 12 (2019) <<https://doi.org/10.1371/journal.pbio.3000384>> (13/10 2019).

2. "Hundreds of extreme self-citing scientists revealed in new database" *Nature* August 19 (2019) <<https://www.nature.com/articles/d41586-019-02479-7>> (13/10 2019).

Nu är inte bibliometriska rankningar³ lika vanligt förekommande inom svensk humaniora, men det finns ändå anledning att ta uppgifterna på allvar och fundera över hur utbredd fusk är inom forskarvärlden. Ta till exempel självplagiering, ett problem närliggande till extrem själv-citering. Självplagiering är att använda sig av egna texter, som producerats i annat sammanhang, utan korrekt referensgivning. Det händer nog inte sällan att ett stycke eller två kopieras ur tidigare texter, till och med flera sidor, och att dessa klistras in obearbetade i nya texter. Det är inte formellt fel, men det måste redovisas på något vis för att inte bli självplagiat om texten publiceras. Det skall därför tydliggöras, att den som vill återanvända sina texter som publicerats i *Historisk tidskrift* självklart får göra det, men endast om det tydligt anges i det nya sammanhanget var de först publicerades.

I föreliggande häfte av *Historisk tidskrift* har vi enbart texter som publiceras för första gången. Mycket nöje!

Stockholms universitet

BO ERIKSSON

3. Om andra problem med rankinglistor, se Sara Nilsson, "Världens mest citerade forskare", *Curie – En tidning från Vetenskapsrådet* 17/9 (2019) <<https://www.tidningencurie.se/nyheter/2019/09/17/varldens-mest-citerade-forskare/>> (13/10 2019).